

RAPPORT 2000 SUR L'ÉTAT DE LA PAUVRETÉ DANS LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE.

RÉSUMÉ DE LA TABLE RONDE DU 10 MAI 2001 EN VUE DE DÉBATTRE DES ACTIONS CONCERTÉES À MENER POUR LUTTER CONTRE LA PRÉCARITÉ, LA PAUVRETÉ, L'EXCLUSION SOCIALE ET LES INÉGALITÉS D'ACCÈS AUX DROITS DANS LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE.

Le président de séance, Bruno Vinikas ouvre la table ronde.

Il demande entre autres aux responsables politiques la garantie du respect et la protection de la parole des personnes présentes afin qu'elles puissent s'exprimer librement.

Le Ministre Guy Vanhengel introduit la table ronde en rappelant son objectif : il s'agit de débattre d'actions à mener pour lutter contre la pauvreté, en concertation avec tous les partenaires, services publics et privés et personnes concernées. Il rappelle le rôle de concertation et de coordination de la Commission communautaire commune (CCC) entre les communautés. Le rôle de l'Observatoire de la Santé dans la réalisation et le débat autour du rapport sur l'état de la pauvreté s'inscrit dans le cadre de cette mission.

La représentante du Ministre Eric Tomas poursuit par un bref rappel historique de l'ordonnance sur l'état de la pauvreté à Bruxelles et des exigences de la présente ordonnance, votée en juin 2000.

VERSLAG 2000 OVER DE STAAT VAN DE ARMOEDE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SAMENVATTING VAN HET RONDETAFELGESPREK VAN 10 MEI 2001 OVER DE GEZAMENLIJKE ACTIES DIE GEVOERD MOETEN WORDEN TER BESTRIJDING VAN DE KANSARMOEDE, DE ARMOEDE EN DE SOCIALE UITSLUITING EN DE ONGELIJKE TOEGANG TOT DE RECHTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST.

De voorzitter van de vergadering, Bruno Vinikas, opent het rondetafelgesprek.

Hij vraagt onder andere aan de politieke verantwoordelijken het spreekrecht van de aanwezigen te respecteren, zodat ze zich vrij kunnen uitdrukken.

Minister Guy Vanhengel opent de overlegvergadering. De bedoeling van deze ronde tafel is een discussie te voeren over de acties die moeten worden ondernomen in de strijd tegen de armoede, in overleg met alle partners, de openbare en privé-diensten en de betrokkenen. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) heeft als opdracht de coördinatie tussen de gemeenschappen te bevorderen. Het Centrum voor Gezondheidsobservatie realiseerde het armoedeverslag en organiseerde het debat in het kader van deze opdracht.

De vertegenwoordigster van Minister Eric Tomas geeft een kort historisch overzicht van de ordonnantie over de staat van de armoede in Brussel en van de verplichtingen van de huidige ordonnantie die in juni 2000 werd gestemd.

Les auteures du rapport 2000 sur l'état de la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale le présentent brièvement :

Truuus Roesems met l'accent sur l'importance du travail de recherche au sujet de la pauvreté. On essaie de mesurer comment la pauvreté évolue, où se trouvent les obstacles les plus importants, de quelle façon les décideurs politiques ont donné suite à leurs propres recommandations en relation avec la lutte contre la pauvreté. Un certain nombre de statistiques démontrent des évolutions positives, mais il faut rester prudent. Le nombre de minimexés a diminué, mais il semble que de plus en plus de personnes sont exclues de l'aide du CPAS. Le nombre de chômeurs a diminué mais ce n'est pas pour autant que les personnes qui ont trouvé du travail sortent nécessairement de la pauvreté.

Elle mentionne l'importance de la collaboration avec les personnes et organismes concernés dans la préparation de ce débat et demande l'engagement des décideurs politiques d'être à l'écoute de l'expérience de ces personnes et de ce qu'elles peuvent apporter à l'élaboration globale d'une politique qui dépasse les limites des compétences, des communautés et des secteurs.

Annette Perdaens rappelle que le rapport est évolutif et incomplet parce qu'il n'a pas abordé toutes les facettes de la pauvreté. Il appelle la critique afin de servir de réel instrument de travail. Les propositions qui sont formulées sont de nature à provoquer le débat. Le rapport fait appel non seulement à la collaboration des CPAS, mais aussi des travailleurs de l'associatif et des usagers des services. Leurs opinions viennent systématiquement compléter dans le rapport celles des responsables publics et administratifs.

De auteurs van het verslag 2000 over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, geven een korte toelichting bij het rapport:

Truuus Roesems geeft het belang aan van onderzoek over armoede. We proberen te meten hoe armoede evolueert, waar de belangrijkste knelpunten zitten, op welke manier de beleidsmakers een gevolg gegeven hebben aan hun eigen aanbevelingen in verband met de strijd tegen de armoede. Een aantal statistische gegevens wijzen op een positieve evolutie, maar men moet voorzichtig blijven. Het aantal bestaansminimumtrekkers daalde, maar het lijkt of steeds meer mensen zelfs geen toegang meer hebben tot de hulpverlening van het OCMW. Ook het aantal werklozen nam af, maar mensen die een job vonden, raken niet altijd uit de armoede.

Ze legt de nadruk op het belang van de samenwerking met betrokken personen en organisaties in de voorbereiding van dit debat en vraagt dat de beleidsmakers bereid zijn om te luisteren naar de ervaringen van deze mensen. Ze vraagt om het beleid globaal uit te werken, over de bevoegdheden van gemeenschappen en sectoren heen.

Volgens **Annette Perdaens** is de inhoud van het verslag steeds in verandering en onvolledig omdat het niet alle facetten van armoede behandelt. Zij vraagt een kritische lezing, zodat het kan fungeren als een werkinstrument. De aanbevelingen in het verslag moeten aanleiding geven tot debat. Er wordt niet enkel een beroep gedaan op de samenwerking van de OCMW's voor de samenstelling van dit verslag, maar ook op de maatschappelijk workers van privé-organisaties en de gebruikers van de diensten. Hun mening wordt systematisch naast de mening van de beleidsmakers en van de administratie geplaatst.

L'attribution du minimex ne suffit pas à garantir la dignité humaine. C'est aussi une question de relations institutionnelles et humaines, d'information claire, de ressources financières suffisantes dont le minimum ne peut être soumis à de nouvelles conditions.

Les travailleurs sociaux s'épuisent par manque de moyens et du fait de la diversité et du nombre de nouvelles missions. Une hiérarchie rigide paralyse les énergies, de même que les limites institutionnelles bruxelloises qui sont vécues comme des frontières. Le rapport n'a de sens que s'il recueille les informations de l'ensemble des acteurs bruxellois.

Pour préparer la table ronde, quatre groupes de travail ont été organisés. Des représentants de chaque groupe résument les points essentiels soulevés en matière de lutte contre la pauvreté.

La représentante du groupe des travailleurs de CPAS a souligné l'importance du recueil d'informations tant en provenance des CPAS que de l'associatif. Les travailleurs sociaux partagent les propositions émises dans le rapport.

Elle a plaidé pour :

Au sujet du rapport,

- un système informatique identique dans tous les CPAS pour le recueil de données homogènes
- une réflexion des travailleurs sociaux de CPAS autour d'un thème

Au sujet de l'organisation des CPAS,

- la redéfinition des missions du CPAS
- la diminution du travail administratif et des missions de contrôle

Er is meer nodig dan het bestaansminimum om de menselijke waardigheid te garanderen. Er is ook nood aan een goede en menselijke relatie met de instellingen, duidelijke informatie, voldoende financiële middelen die niet aan bijkomende voorwaarden onderworpen mogen zijn.

De maatschappelijk werkers raken ontmoedigd door het gebrek aan middelen en door de veelheid en de verscheidenheid van nieuwe opdrachten. Hun energie wordt vaak verlamd door de strikte hiërarchie, maar ook de institutionele versnippering wordt als een barrière ervaren. Dit verslag heeft enkel zin als het informatie over alle Brusselse actoren samenbrengt.

Ter voorbereiding van het rondetafelgesprek werden vier werkgroepen georganiseerd. Vertegenwoordigers uit elke groep brengen een samenvatting van de belangrijkste punten in de strijd tegen de armoede.

De vertegenwoordiger van de maatschappelijk werkers van het OCMW legt de nadruk op het belang van de informatieverzameling in de OCMW's en in de organisaties. De maatschappelijk werkers stemmen in met de voorstellen in het verslag.

Ze hield een pleidooi voor:

In verband met het verslag,

- een identiek informaticasysteem in alle OCMW's om homogene cijfers te verzamelen
- denkwerk vanwege de maatschappelijk werkers van het OCMW rond bepaalde thema's

In verband met de organisatie van het OCMW,

- een herdefiniëring van de taken van het OCMW
- minder administratief werk en controle-opdrachten voor de

- des assistants sociaux
- la diminution du nombre de dossiers par assistant social

Au sujet des moyens des CPAS,

- plus de moyens pour aider les jeunes
- plus d'aide aux familles monoparentales
- l'information des étudiants de leurs droits et obligations
- un rapprochement des demandeurs d'asile du CPAS et un meilleur suivi de l'état de leur logement

Au sujet des collaborations,

- la collaboration des services communaux dans l'élaboration d'un rapport local sur la pauvreté
- de nouvelles collaborations entre CPAS et autres organismes en faveur des jeunes

Au sujet de la politique sociale,

- une politique de lutte contre l'insalubrité des logements
- la rénovation et la construction de logements sociaux
- les contrôles d'hygiène et de sécurité dans le logement privé
- l'augmentation des montants immunisés des revenus du travail
- l'investissement dans l'accueil de la petite enfance.

Les représentants du groupe des usagers se sont exprimés à plusieurs:

Ils ont plaidé pour:

Par rapport aux CPAS,

- un accueil respectueux
- le libre choix du médecin
- la mise à disposition d'une documentation accessible sur les droits des usagers
- une meilleure communication entre assistants sociaux et usagers
- une harmonisation des aides sociales octroyées par les CPAS

- maatschappelijk werkers.
- minder dossiers per maatschappelijk assistent

In verband met de middelen van het OCMW,

- meer middelen om de jongeren te ondersteunen
- meer middelen voor éénoudergezinnen
- betere informatie voor studenten over hun rechten en plichten
- toenadering van de OCMW's ten aanzien van de asielzoekers en een betere opvolging van hun woonsituatie

In verband met samenwerkingsverbanden,

- de samenwerking met gemeentelijke diensten voor het opstellen van een lokaal armoedeverslag
- nieuwe samenwerking tussen het OCMW en andere organisaties ten voordele van jongeren

In verband met het sociaal beleid,

- een beleid tegen onbewoonbare woningen
- vernieuwing en uitbreiding van de sociale huisvestingsmarkt
- controle op de hygiëne en de veiligheid in privé-woningen
- de verhoging van het bedrag dat vrijgesteld is van belastingen
- investeringen voor kinderopvang

De vertegenwoordigers van de werkgroep van de betrokken personen:

Ze hielden een pleidooi voor,

In verband met het OCMW:

- een respectvol onthaal
- vrije keuze van de arts
- het ter beschikking stellen van toegankelijke informatie over de rechten van de gebruiker
- een harmonisering van de sociale hulp die door de Brusselse OCMW's wordt toegekend

bruxellois

- la coordination des politiques d'aide aux personnes les moins favorisées.

En matière de logement, la question des procédures de recours dans les logements sociaux a été soulevée. Ils ont plaidé pour que:

- le plaignant puisse rencontrer le délégué social qui instruit le dossier de plainte et avoir connaissance de son avis écrit destiné à la SISP (société immobilière de service public) ;
- les droits des locataires soient garantis dans le traitement de la plainte par des instances indépendantes.

Une autre personne témoigne de la difficulté de se présenter au CPAS pour obtenir un logement lorsqu'on revient de l'étranger. Elle fait état de l'expérience de la honte. Sans adresse, pas de minimex et sans argent, impossible de trouver un logement. Les propriétaires sont encore moins accueillants lorsqu'ils connaissent la situation du candidat locataire. La dernière solution est le logement de transit.

Une ancienne travailleuse APS (assistance, prévention, sécurité) témoigne du manque de respect envers ces travailleurs : manque d'information, mauvaise considération et ambiance exécrible. Ils peuvent faire l'objet de chantage à l'emploi. La contrainte est un moyen de gestion des ressources humaines et la rémunération est tardive. Les locaux frisent l'insalubrité. Les employeurs comme les syndicats ignorent sciemment ces conditions de travail.

Un autre témoin parle du vécu quotidien des personnes vivant la pauvreté, et des entraves à leur dignité: « Je suis ici au titre de personne qui a survécu grâce à l'aide sociale, et de personne qui a survécu à l'aide sociale, à ses insuffisances et à ses modalités ». Il parle

- een coördinatie van het beleid inzake bijstand aan de meest achtergestelde personen

In verband met huisvesting, stelden ze vragen bij de procedures om in beroep te gaan bij problemen betreffende sociale woningen. Ze vroegen dat:

- de persoon die klacht indient, de kans moet krijgen de sociaal afgevaardigde die het klachtendossier indient, te ontmoeten en dat hij op de hoogte moet zijn van het geschreven advies dat bestemd is voor de OVM (openbare verhuurmaatschappij);
- bij de behandeling van de klacht de rechten van de huurder door onafhankelijke instanties moeten worden verzekerd.

Een autre vertegenwoordiger getuigt over de moeilijkheden die hij ondervond toen hij zich aandiende bij het OCMW op zoek naar een woning bij zijn terugkeer uit het buitenland. Hij maakt duidelijk hoe dit gepaard ging met een gevoel van schaamte. Hij had geen adres, geen bestaansminimum, geen geld en vond geen woonst. De eigenaars zijn nog minder happig wanneer ze de situatie van de kandidaat-huurder kennen. De laatste mogelijkheid is een transitwoning.

Een voormalig stadswacht getuigt van een gebrek aan respect ten aanzien van deze werknemers: gebrek aan informatie, weinig waardering en een afschuwelijke sfeer. Soms ondervinden ze chantage op het werk. Mensen worden onder druk gezet en de uitbetaling komt te laat. De lokalen zijn in zeer slechte staat. Zowel de werkgever als de vakbond ontkennen deze werkomstandigheden bewust.

Een andere getuigenis gaat over het dagelijkse ervaring van mensen die in armoede leven en de aantijgingen op hun waardigheid: "ik spreek hier in naam van iemand die overleefde dankzij de bijstand, maar die ook de bijstand overleefde met alle onvolkomenheden en regels". Deze

du froid, des enfants marginalisés à l'école, de la faim, des dettes, du désarroi, des bien-pensants, de leur impuissance utilisée comme alibi, des pressions exercées sur ceux qu'ils prétendent vouloir aider, du sous-financement de l'aide sociale, du contrôle social, des négriers.

La dignité, c'est d'abord une question de moyens pour vivre. Face aux politiques d'encadrement, de surveillance, de gestion de la pauvreté, il revendique l'alignement du minimex sur le salaire minimum garanti. (D'autres revendent un montant identique à la part insaisissable du salaire).

Il parle de solidarité : construire ensemble, pauvres et moins pauvres, des rapports de force nécessaires pour répartir les ressources, le travail, et s'opposer aux logiques de compétition qui excluent les plus fragiles.

Il conclut : « Mesdames, Messieurs, par la présente, je dépose un préavis de colère. Qu'en ferez-vous ? »

Les représentants des deux groupes de travailleurs sociaux des organismes sociaux privés se sont exprimés sur le rapport 2000, sur les partenariats entre secteurs public et privé et sur les politiques à mener.

Ils ont plaidé pour :

- l'articulation des acteurs et des secteurs par rapport aux grandes questions sociales et la prise en compte des droits fondamentaux des personnes dans leur ancrage urbain, l'obtention d'un budget à cet effet, la collaboration des CPAS avec les secteurs associatifs, la clarification des missions des services sociaux communaux et une meilleure collaboration avec eux, une meilleure connaissance de l'offre sociale et une politique concertée en matière de diffusion de l'information (avec un budget à la clé).

persoon spreekt over koude, over gemarginaliseerde kinderen op school, honger, schulden, ontreddering, over conformisten, over hun onmacht die wordt aangewend als alibi, over de druk die uitgeoefend wordt op mensen die ze beweren te willen helpen, over gebrek aan financiering van de bijstand, sociale controle, slavenhandel.

In de eerste plaats is waardigheid een kwestie van voldoende middelen om te leven. Er is geen omkaderingsbeleid, toezicht of beheer van de armoede nodig, hij eist dat het bestaansminimum gelijkgetrokken wordt met het gewaarborgd minimumloon. (Anderen eisen een bedrag dat gelijk is aan het onbelastbaar deel van het loon).

Hij praat over solidariteit: samen, armen en minder armen, de nodige krachtenverhouding opbouwen om de middelen en het werk te herverdelen, de noodzaak om zich te verzetten tegen de logica van de concurrentie die de meest kwetsbare mensen verstoet.

De spreker besluit: “ Dames en heren, vandaag kondig ik u mijn woede aan. Wat zal u ermee doen? ”

De vertegenwoordigers van de twee werkgroepen van maatschappelijk workers van privé-organisaties gaven hun opmerkingen over het rapport 2000, over de samenwerking tussen de openbare en private sectoren en over het te voeren beleid.

Ze hielden het volgende pleidooi:

- alle actoren en sectoren moeten stilstaan bij de grote sociale vraagstukken, rekening houdend met de fundamentele rechten van de mensen in een stedelijke context. Hiervoor is een budget nodig. De OCMW's moeten samenwerken met de privé-organisaties, de opdrachten van de gemeentelijke sociale diensten moeten duidelijk zijn en er moet beter met hen worden samengewerkt. Er is nood aan een betere kennis over het aanbod aan sociale diensten en een betere organisatie van de verspreiding van informatie (met een voldoende budget).

- La pauvreté ne se combat pas seulement avec une meilleure coordination des services sociaux. Il faut garantir l'accessibilité des services offerts aux personnes les plus défavorisées, octroyer automatiquement les droits sociaux sans qu'il doive y avoir de demande explicite. Le respect strict des conditions d'accès au minimex doit être appliqué sans en exiger de nouvelles non prévues par la loi. Les personnes sans ressources ne peuvent être exclues du CPAS.
- La politique sociale doit sortir des sentiers battus. Il faut relever les minima sociaux, sortir le coût du logement de l'enveloppe du minimex, individualiser les droits pour éviter les effets pervers d'une « catégorisation » qui conduit les familles à tenter de contourner la loi, à la scission de la famille et à l'isolement social. Il faut favoriser l'aide directe aux familles plutôt que le placement des enfants.
- Pour qu'il y ait un traitement identique de toutes les personnes aidées, il faut harmoniser les aides sociales entre les 19 CPAS en donnant priorité aux droits des usagers.
- Les missions des CPAS sont tout à fait disproportionnées par rapport à leurs moyens d'action.
- Le logement est un problème clé pour la Région de Bruxelles-Capitale. Des mesures sont nécessaires pour pouvoir garantir à chacun le droit à un logement sain. Tant dans les logements sociaux que dans le secteur privé, il faut développer des formules telles que les agences immobilières sociales, des logements de transit en suffisance dans chaque commune, la lutte contre les logements voldoende budget).
- Een betere coördinatie tussen sociale diensten volstaat niet voor de strijd tegen de armoede. De toegankelijkheid van de aangeboden diensten moet gewaarborgd zijn voor de meest achtergestelde personen. Sociale rechten moeten automatisch toegekend worden, zonder dat de vraag expliciet moet gesteld worden. De voorwaarden tot het recht op een bestaansminimum moeten strikt nageleefd worden, zonder nieuwe voorwaarden te stellen die niet in de wet voorzien zijn. Mensen zonder inkomen mogen niet uitgesloten worden door het OCMW.
- Het sociaal beleid moet nieuwe paden durven bewandelen. De sociale minima moeten worden herbekeken, de kostprijs voor de huisvesting moet ervan worden losgekoppeld, de rechten moeten worden geïndividualiseerd om ongewenste neveneffecten – gezinnen die de wet trachten te omzeilen, opsplitsing van huishoudens en sociaal isolement – te vermijden. Met moet de rechtstreekse hulp aan gezinnen verhogen om de plaatsing van kinderen te vermijden.
- Iedereen heeft recht op een gelijke behandeling. Daarom is het nodig dat de sociale hulp van de 19 OCMW's wordt geharmoniseerd en dat hierbij voorrang wordt gegeven aan de rechten van de gebruiker.
- De opdrachten en de middelen van de OCMW's zijn absoluut niet in verhouding.
- Huisvesting is een sleutelprobleem voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er zijn maatregelen nodig om voor iedereen het recht op een waardige woning te waarborgen. Zowel in de sociale huisvesting als op de private woningmarkt moeten instrumenten worden ontwikkeld zoals sociale verhuurkantoren, voldoende transitwoningen in elke gemeente, de strijd tegen

vides, l'assouplissement des primes, l'augmentation des logements pour familles, l'évaluation de l'efficacité de l'ordonnance gaz/électricité, etc.

Les travailleurs sociaux doivent exercer un rôle de vigilance, d'interpellation des autorités, de concertation et de réflexion, dans une approche globale des problèmes.

La politique sociale doit également pouvoir sortir des sentiers battus, tenir compte des pratiques des communautés qui vivent à Bruxelles, favoriser la mobilité pour tous et évaluer différemment le montant du minimex.

Le débat général est ouvert par le président de séance, Bruno Vinikas.

L'objectif de cette table ronde est de permettre aux personnes invitées de s'exprimer afin de préparer le travail des parlementaires au sein de la Commission des Affaires sociales et ensuite de l'Assemblée réunie. Ceux-ci sont chargés d'élaborer de nouvelles recommandations en vue de lutter contre la pauvreté.

Les parlementaires présents s'expriment :

Mme A.-S. Mouzon, parlementaire PS, développe 4 points :

L'ordonnance. L'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune n'a jamais eu la prétention de faire des études annuelles exhaustives sur la pauvreté, ce serait le rôle du rapport général sur la pauvreté (niveau fédéral). La CCC souhaite avoir une sorte de tableau de bord, d'indicateur annuel pour suivre les évolutions. L'étude examinée aujourd'hui résulte des données

leegstand, een versoepeling van het premiesysteem, een vermeerdering van het aantal woningen voor gezinnen, een evaluatie van de werking van de ordonnantie gas/elektriciteit, enz.

De maatschappelijk workers moeten de rol van waakhond spelen, de autoriteiten bevragen, mee nadenken en overleg plegen vanuit een globale benadering van de problemen.

Het sociaal beleid moet andere paden bewandelen en rekening houden met de manier van werken in de verschillende gemeenschappen die in Brussel aanwezig zijn. Het moet de mobiliteit verzekeren voor iedereen en het bedrag van het bestaansminimum op een andere manier evalueren.

Het algemeen debat wordt geopend door de voorzitter van de vergadering, Bruno Vinikas.

Het is de *bedoeling* om tijdens dit *rondetafelgesprek* vooral naar de genodigden te luisteren, dit ter voorbereiding van het werk dat de parlementsleden in de Commissie voor Sociale zaken en vervolgens in de Verenigde Vergadering zullen uitvoeren. Zij worden belast met het uitwerken van nieuwe aanbevelingen in het kader van de strijd tegen de armoede.

De aanwezige parlementsleden nemen het woord :

Mevrouw A.S. Mouzon, parlementslid voor de PS, behandelt vier punten :

De ordonnantie. De Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie heeft nooit de pretentie gehad om jaarlijks een uitvoerige studie over de armoede uit te voeren, dat is de rol van het algemeen verslag van de armoede (op federaal niveau). De GGC wenst over een soort overzichtsdocument te beschikken, een jaarlijkse indicator om de

les évolutions. L'étude examinée aujourd'hui résulte des données 1999 qui ont été récoltées sous l'ancienne ordonnance et qui sont traitées conformément à la procédure de la nouvelle ordonnance.

L'harmonisation, c'est-à-dire les mêmes formes d'aide octroyées par les CPAS dans les mêmes conditions. La loi est identique pour chacun mais chaque commune est devant des situations différentes, y compris en termes de moyens. Les CPAS sont des services publics autonomes qui ont à leur tête des mandataires qui mènent des politiques différentes d'une commune à l'autre. Dans le cas contraire, il faut transformer les CPAS en services décentralisés de la Région sous l'autorité hiérarchique des ministres des Affaires sociales.

Les montants de base de l'aide sociale, du minimex ou son équivalent sont identiques pour tous les CPAS. Une augmentation du minimex ne doit pas être à la seule charge des communes, mais aussi de l'Etat via des critères de solidarité. Il faut maintenir des différences entre l'aide sociale, la sécurité sociale et les salaires. Si l'on augmente l'un, il faut aussi augmenter les autres.

Les conditions de travail des travailleurs sociaux dans les CPAS. Quelle est la différence entre tâches administratives et tâches relevant d'un travailleur social ? Il ne suffit pas d'avoir des qualités humaines, il faut aussi être un professionnel, donner des renseignements précis et fiables, maîtriser les techniques, les législations, les réalités. Obéir à une rigueur de type administratif, à un encadrement, au respect des procédures, assure le respect de la personne.

M. Romdhani, parlementaire PS, souhaite lors de la prochaine table ronde, la présence des échevins des affaires sociales. (Ils ont été

évolutie te volgen. De studie die vandaag werd voorgesteld behandelt de gegevens van 1999, die in het kader van de vorige ordonnantie werden verzameld en volgens de procedure van de nieuwe ordonnantie werden verwerkt.

Harmonisering betekent: op dezelfde manier en onder dezelfde voorwaarden hulp toekennen in de OCMW's. De wet is gelijk voor iedereen, maar elke gemeente kent een andere situatie, ook inzake beschikbare middelen. OCMW's zijn autonome overheidsdiensten, geleid door mandatarissen die naargelang de gemeente een ander beleid voeren. Zonet moet men de OCMW's omvormen tot gedecentraliseerde diensten van het Gewest, onder de bevoegdheid van de ministers voor Sociale Zaken.

Het basisbedrag voor sociale hulp, het bestaansminimum of het equivalent is gelijk voor elk OCMW. Een verhoging van het bestaansminimum moet niet enkel door de gemeenten worden gedragen, maar ook door de staat via solidariteitscriteria. Er moet een verschil blijven bestaan tussen bijstand, sociale zekerheid en lonen. Wanneer het ene wordt verhoogd, moeten de andere ook worden verhoogd.

De werkomstandigheden van de maatschappelijk werkers in de OCMW's. Wat is het verschil tussen administratieve taken en de taken van een maatschappelijk werker? Het volstaat niet om over menselijke capaciteiten te beschikken, men moet ook een professionele aanpak hebben, exacte en betrouwbare informatie verstrekken, de werkmethoden, de wetgeving en de realiteit beheersen. Het respect voor de persoon wordt verzekerd door administratieve stiptheid, een omkadering en respect voor de procedures.

M. Romdhani, parlementslid voor de PS, vraagt dat de schepenen voor sociale zaken ook aanwezig zullen zijn op het volgende

invités).

D. Grimberghs, parlementaire PSC, réagit en soulignant son désaccord sur la position de Mme Mouzon au sujet de *l'harmonisation*. Celle-ci ne signifie pas la fin de l'autonomie communale. En Wallonie, on applique déjà ces principes. Une directive «de conseil et d'harmonisation» pourrait venir de l'autorité de tutelle bruxelloise, une espèce de code «de bonne conduite».

Un débat sur *l'augmentation du minimex* a déjà eu lieu, mais c'est un sujet qui divise parce qu'il a des conséquences financières pour les communes et pose des problèmes institutionnels, mais cela ne justifie pas que les personnes aidées en soient l'otage.

L'ordonnance sur l'état de la pauvreté précise la première étape, soit la transmission avant le 15 février *d'un rapport de synthèse des mesures prises par la Commission communautaire commune en matière de lutte contre la précarité, la pauvreté, l'exclusion sociale et les inégalités*. Cela sert à éviter de répéter un certain nombre de choses.

Le rapport global et le travail parlementaire seront transmis. Ils vont examiner la mise en œuvre des résolutions précédentes. Des choses ont avancé, des carences sont régulièrement mises en évidence, comme la problématique des grands logements etc..

Il subsiste des problèmes de mise en œuvre des mesures d'accès aux soins de santé pour les minimexés.

Philippe Smits, parlementaire PRL-FDF, plaide aussi pour *l'harmonisation des aides* des 19 CPAS en termes de transparence, de clarification. Il insiste sur une *documentation claire et abondante destinée aux utilisateurs*, sur *la qualité de l'accueil et la compétence des travailleurs sociaux* dans tous les services publics, et sociaux en

rondetafelgesprek (ze werden uitgenodigd).

D. Grimberghs, parlementslid voor de PSC, is niet akkoord met het standpunt van mevrouw Mouzon in verband met de harmonisering. Harmonisering betekent niet dat er geen gemeentelijke autonomie meer zou zijn. In Wallonië wordt dit principe reeds toegepast. De Brusselse voogdij zou een richtlijn «voor de raad en de harmonisering» kunnen opstellen, een soort code «voor goed bestuur».

Het debat over *de verhoging van het bestaansminimum* is reeds gevoerd, maar het polariseert omdat het financiële gevolgen heeft voor de gemeenten en problemen stelt op institutioneel vlak. Dat betekent echter niet dat de gebruikers gegijzeld mogen worden.

De eerste stap die volgens de ordonnantie over de staat van de armoede moet worden uitgevoerd, is een *syntheserapport* (tegen 15 februari) *over de maatregelen die door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie werden genomen in het kader van de strijd tegen de armoede, sociale uitsluiting en ongelijke kansen*. Dit om te vermijden dat een aantal zaken steeds worden herhaald.

Het algemeen verslag en het werk van de parlementsleden zullen beschikbaar zijn. De opvolging van vroegere resoluties wordt bestudeerd. Sommige zaken zijn verbeterd, een aantal knelpunten worden regelmatig in de aandacht geplaatst, zoals het probleem van grote woningen enz.

Maar er zijn problemen die onopgelost blijven, zoals de toegankelijkheid van de gezondheidszorg voor bestaansminimumtrekkers.

Philippe Smits, parlementslid voor PRL-FDF, pleit ook voor een *harmonisering* van de bijstand door de 19 OCMW's met het oog op transparantie en duidelijkheid. Hij legt de nadruk op duidelijke en overvloedige *documentatie* voor de gebruikers, op *de kwaliteit van het onthaal* en op *de capaciteiten van de maatschappelijk werkers* in alle

particulier.

Il faut procéder à l'*évaluation* des différentes ordonnances, mais il faut améliorer les moyens d'évaluation (notamment ceux de l'Observatoire de la Santé).

L'*individualisation des droits sociaux* est un sujet qu'il faut mettre à l'ordre du jour d'une autre table ronde afin d'en examiner tous les arguments. Le sort des familles monoparentales, les questions de pauvreté, d'errance, de solitude et de vieillissement sont des problèmes de *dignité humaine*. Le Parlement devrait trouver des moyens en termes de recommandations ou de motivation des communes pour aboutir à la reconnaissance de la dignité de chaque citoyen.

Dominique Braeckman, parlementaire Ecolo.

Un outil de lutte contre la pauvreté, c'est ce *lien avec des associations* qui côtoient quotidiennement l'exclusion, la pauvreté. Il est essentiel de tenir compte des acteurs, de leur action, de leurs propositions, des caractéristiques de l'exclusion sociale. Alors, le gouvernement bruxellois pourra prendre des décisions justes.

Il faut évaluer les *ordonnances* : l'article 30 de l'ordonnance relative aux logements sociaux, l'ordonnance relative aux coupures de gaz et d'électricité, et dans ce cadre, multiplier les contacts avec les associations.

Les parlementaires ne peuvent se limiter au cadre étroit de la Commission communautaire commune, mais ils doivent agir aux *différents niveaux de pouvoir* pour lesquels ils sont élus (régionale, fédéral, communautaire, local...)

Les usagers s'expriment par l'intermédiaire des associations suivantes :

le Front des SDF, le Comité des citoyens sans emploi d'Ixelles, l'Union des locataires de Koekelberg, le Collectif Droits et respect de

openbare diensten, de sociale in het bijzonder.

De verschillende ordonnanties moeten worden *geëvalueerd*, maar de middelen voor evaluatie moeten worden verbeterd (onder andere het Centrum voor Gezondheidsobservatie).

De *individualisering van de sociale rechten* is een onderwerp voor een ander rondetafelgesprek, wanneer alle argumenten op tafel liggen. Het lot van éénoudergezinnen, armoede, eenzaamheid en veroudering zijn problemen in verband met de *menschelijke waardigheid*. Het Parlement zou aanbevelingen moeten doen opdat de gemeenten de waardigheid van elke burger zouden erkennen.

Dominique Braeckman, parlementslid voor Ecolo.

Een werkinstrument in de strijd tegen de armoede is de *band met de organisaties* die dagelijks in contact komen met uitsluiting en armoede. Wanneer het Brussels parlement rekening houdt met de actoren, hun actie, hun voorstellen, de eigenheid van sociale uitsluiting, kan ze rechtvaardige beslissingen nemen.

De *ordonnanties moeten worden geëvalueerd*: artikel 30 van de ordonnantie over sociale huisvesting, de ordonnantie over de afsluiting van gas en elektriciteit. Daarom hebben de parlementsleden goede contacten met de organisaties nodig.

De parlementsleden mogen zich niet beperken tot het beperkte kader van de GGC, maar moeten *op alle beleidsniveaus* waarvoor ze verkozen zijn, ageren.

De gebruikers nemen het woord, via de volgende organisaties :

le Front des SDF (daklozen), le Comité des citoyens sans emploi d'Ixelles (werklozen), l'Union des locataires de Koekelberg

Molenbeek, le Comité de défense des citoyens de la ville de Bruxelles, le Comité des minimexés d'Anderlecht, le Collectif Solidarité contre l'exclusion : emploi et revenus pour tous.

Les sujets abordés et les propositions.

Au sujet du rapport sur l'état de la pauvreté:

- *L'analyse des recommandations parlementaires* doivent être le point de départ des futurs rapports sur l'état de la pauvreté. Une association d'usagers propose de donner une cote au travail du gouvernement dans ces domaines.
- Il faut se donner les moyens d'évaluer des différentes ordonnances.

Au sujet des CPAS :

- *La qualité de l'accueil dans les CPAS.* Il faut améliorer la rencontre entre les assistantes sociales et les personnes concernées. Sur le plan matériel, les locaux ne garantissent pas la confidentialité des entretiens.
- *L'exclusion du minimex.* Certaines personnes voient leur minimex supprimé sans se soucier de ce que deviennent les personnes. Le côté arbitraire existe.
- *Le maintien des avantages obtenus par les minimexés* dans leur CPAS, même en cas de changement du Conseil de l'aide sociale, notamment en ce qui concerne
 - la carte médicale
 - la garantie locative
 - le remboursement des prothèses
 - les factures d'eau, de gaz et d'électricité,

(huurdersvereniging), le Collectif Droits et respect de Molenbeek (recht op respect), le Comité de défense des citoyens de la ville de Bruxelles (bescherming van de burger), le Comité des minimexés d'Anderlecht (bestaansminimumtrekkers), le Collectif Solidarité contre l'exclusion : emploi et revenus pour tous.

Thema's en voorstellen :

In verband met het verslag over de staat van de armoede :

- De *analyse van de parlementaire aanbevelingen* moet het vertrekpunt zijn voor de volgende verslagen over de staat van de armoede. Een vereniging stelt voor om de regering hiervoor te beoordelen met een puntensysteem.
- Men moet over de middelen beschikken om de verschillende ordonnanties te evalueren.

In verband met het OCMW :

- De *kwaliteit van het onthaal in de OCMW's.* De ontmoeting tussen de maatschappelijk assistent en de betrokkenen moet worden verbeterd. De lokalen zijn op materieel vlak niet uitgerust om de vertrouwelijkheid van de gesprekken te verzekeren.
- De *uitsluiting van het bestaansminimum.* Sommige personen ontvangen geen bestaansminimum, zonder dat men zich afvraagt hoe het verder moet met deze mensen. Dit is arbitrair.
- De bestaansminimumtrekkers wensen de *voordelen* die ze in hun OCMW kregen te *behouden*, zelfs wanneer de raad verandert, vooral als het gaat om
 - de medische kaart
 - de huurwaarborg
 - de terugbetaling van prothesen
 - de facturen voor water, gas en elektriciteit

- l'acompte sur la pension alimentaire,
- l'octroi de suppléments financiers pour les situations critiques
- *La communication* est essentielle. Il faut trouver les modalités pour tenir compte de la parole collective des usagers de CPAS, ce qui leur permet de devenir des acteurs, de récupérer une certaine dignité de parole. Des brochures d'information sur le fonctionnement du CPAS sont aussi des outils essentiels.

Au sujet de l'accès à la santé :

- *La communication et l'information du public sur le tiers payant en matière de santé.* Le ministre Vandenbroucke propose des brochures pour les médecins, mais ce qui est important c'est de donner au public la liste des médecins qui pratiquent ce système. Elle doit être disponible dans les hôpitaux et les CPAS.
- *Le refus de prise en charge de certains frais médicaux.* Les CPAS refusent fréquemment le paiement de lunettes et de médicaments sans motiver leur refus.

Au sujet de la culture :

- *Le droit à la culture* est un droit pour tous. L'article 27 donne la possibilité d'aller à des spectacles pour 50 Frs. Cet avantage est réservé aux minimexés, chômeurs et personnes sous statut précaire. Il faut l'utiliser et le faire connaître. Malheureusement, dans certains C.P.A.S., l'article 27 est utilisé comme moyen de contrainte.

Au sujet du logement :

- *Des logements de transit dans chaque commune.*
- *Le rejet de l'arbitraire dans les logements sociaux.* En règle générale, le contact qui s'établit entre un locataire social et une société du service public passe par un directeur gérant, qui

- het voorschot op alimentatiegeld
- de toekenning van bijkomende financiële hulp in crisissituaties
- *Communicatie* is belangrijk. Met moet zoeken hoe men inspraak voor de gebruikers van het OCMW tot stand kan brengen. Op die manier kunnen ze betrokken worden en een zekere waardigheid terugwinnen. Informatiebrochures over de werking van het OCMW zouden zeer nuttig zijn.

In verband met de toegankelijkheid van de gezondheid:

- *Communicatie en het informeren van het publiek in verband met de derdebetalersregeling.* Minister Vandenbroucke stelt brochures voor de artsen voor, maar het is belangrijk aan de mensen een lijst te geven van de artsen die met dit systeem werken. Deze lijst moet beschikbaar zijn in de ziekenhuizen en het OCMW.
- *De weigering om bepaalde medische kosten te dragen.* De OCMW's weigeren gereeld om een bril of medicatie te betalen, zonder die weigering te motiveren.

In verband met cultuur :

- *Het recht op cultuur* is een recht voor iedereen. Artikel 27 geeft aan iedereen de mogelijkheid om voor 50 BEF naar een voorstelling te gaan. Dit voordeel is voorbehouden aan bestaansminimumtrekkers, werklozen en mensen in een preair statuut. Dit moet meer worden gebruikt en bekend gemaakt. In sommige OCMW's wordt artikel 27 helaas gebruikt als drukkingmiddel.

In verband met huisvesting :

- Er is nood aan *voldoende transitwoningen in elke gemeente.*
- Men verwerpt het *arbitraire in de sociale huisvesting.* Normalerwijze loopt het contact tussen een sociale huurder en een openbare verhuurmaatschappij via een leidend directeur, die in

remplace en quelque sorte le Conseil d'Administration. Le côté arbitraire existe réellement que ce soit au niveau de la candidature ou de la mutation. Bien souvent, le locataire social se trouve face à une personne qui décide de tout. L'ordonnance prévoit qu'une assistante sociale doit être mise à la disposition des sociétés immobilières.

- *Un suivi des situations critiques telles que la situation des personnes handicapées et l'insalubrité des logements.* Témoignage : Il y a beaucoup de logements qui sont reconnus insalubres. Vivre dans un logement social à 7 personnes, dont 2 handicapées, aveugles et paralysées, est inhumain. L'appartement est insalubre et la société n'apporte aucune réponse aux sollicitations pour obtenir un logement adapté pour cette famille.

Au sujet du travail :

- *L'absence de respect des travailleurs sous statutaires.* Les APS (assistance, prévention, sécurité) sont des travailleurs ALE qui font de la prévention sur le terrain, dans les noyaux commerciaux ou les logements sociaux. Leurs conditions de travail sont difficiles. Ce sont des travailleurs qui ne retrouveront pas du boulot dans le privé ou dans le public, et qui reçoivent un supplément à leur allocation. Quel sera leur sort ?
- *Il y a des situations compliquées* découlant du statut des travailleurs, pour lesquelles il est très difficile de connaître leurs droits et les lois à suivre afin de bénéficier ensuite de la sécurité sociale. Témoignage : habiter aux Pays-Bas et travailler ensuite en Belgique pour une société allemande = problèmes en matière de chômage.

Au sujet de la dignité humaine :

- *Une présentation physique digne pour les gens qui vivent dans la*

zekere zin de beheerraad vervangt. Zowel kandidatuurstellingen als overplaatsingen verlopen vaak arbitrair. Vaak is de sociale huurder afhankelijk van één persoon, die over alles beslist. In de ordonnantie is voorzien dat elke maatschappij een maatschappelijk assistent ter beschikking heeft.

- *Het opvolgen van crisissituaties, zoals de situatie van mensen met een handicap in onbewoonbare woningen.* Een getuigenis: veel woningen zijn onbewoonbaar verklaard. Het is onmenselijk om met 7 personen in een sociale woning te leven, waarbij 2 mensen met een handicap: een blinde en verlamde. Het appartement is niet bewoonbaar en de maatschappij geeft geen enkel antwoord op de aanvragen om een aangepaste woning voor deze familie ter beschikking te stellen.

In verband met tewerkstelling :

- *Een gebrek aan respect voor werknemers in bepaalde statuten.* De stadswachters (assistantie, preventie, veiligheid) zijn PWA-werknemers die aan preventie doen op het terrein, in de handelskernen of de sociale huisvesting. Ze werken in moeilijke omstandigheden. Deze werknemers zullen geen werk vinden in de private of publieke sector, zij krijgen een toeslag op hun uitkeringen. Wat zal hun lot zijn?
- Het statuut van de werknemers kan tot *zeer ingewikkelde situaties* leiden. Daardoor is het vaak moeilijk om de rechten en de wetten te kennen teneinde een beroep te kunnen doen op de sociale zekerheid. Een getuigenis: ik woonde in Nederland en werkte in België voor een Duits bedrijf. Dit leverde problemen toen ik werkloos werd.

In verband met menselijke waardigheid :

- *Een waardig voorkomen voor de mensen die in op straat leven.* In

rue. En Belgique, il y des parents qui vivent dans la rue avec leurs enfants. Si l'on veut les mettre au travail, il faut qu'ils puissent être présentables. Il manque des douches à Bruxelles.

Au sujet des politiques à mener :

- *La politique de prévention plutôt que la répression.* La circulaire du ministre Duquesne favorise la répression plutôt que la prévention. Les habitants des logements sociaux se sentent sécurisés grâce à ces travailleurs. Si la répression prend le pas sur la prévention, on risque de détruire une activité qui a porté ses fruits. Les contrats de sécurité tels qu'ils sont renouvelés, vont dans le sens de la répression plutôt que de la prévention, ce qui n'est pas souhaitable. La lecture transversale du rapport bruxellois 2000 sur l'état de la pauvreté fait apparaître que la proximité, les possibilités d'expression des personnes, l'écoute attentive, le travail des médiateurs, permettent de prévenir l'insécurité et la violence.
- *La politique sociale doit être soucieuse de l'expérience et de la parole collective des acteurs.* Il faut interroger les acteurs du CPAS au sujet de ce qui devrait changer, aussi bien les assistants sociaux, que les décideurs et les usagers.

Et enfin :

- *Les suites de ce débat.* Qu'est qui va se passer concrètement après cette réunion ? Quel va être le suivi ? Dans quelle mesure les associations de terrain vont être tenues au courant de ce qui va se passer ?

Les travailleurs sociaux s'expriment par l'intermédiaire des associations suivantes :

Solidarités nouvelles, Ligue bruxelloise des droits de l'homme, Rassemblement pour le droit à l'habitat, l'Espace social Télé Service, Ariane, Wijkpartenariaat du quartier Brabant.

België zijn er ouders die met hun kinderen op straat leven. Wanneer men wil dat ze werken, moeten ze toonbaar zijn. Er zijn te weinig douches in Brussel.

In verband met het beleid :

- *Het preventiebeleid lijkt steeds meer op een repressief beleid.* De omzendbrief van minister Duquesne geeft eerder aanleiding tot repressie dan tot preventie. De bewoners van de sociale woningen voelen zich veilig dankzij de werkers. Wanneer repressie belangrijker wordt dat preventie, bestaat het gevaar dat een actie die reeds vruchten afwierp, weer teniet wordt gedaan. De vernieuwde veiligheidscontracten gaan in de richting van repressie, wat niet wenselijk is. Een transversale lezing van het Brussels armoedeverslag 2000 leert dat er andere mogelijkheden zijn om de onveiligheid en het geweld te bestrijden: nabijheid, de mogelijkheid het woord te nemen, actief luisteren, het werk van bemiddelaars.
- *Het sociaal beleid moet rekening houden met de ervaring en met de ideeën van de actoren.* Men moet de actoren van het OCMW bevragen over wat er moet veranderen, zowel de maatschappelijk assistenten, de raad, als de gebruikers.

Tot slot :

- *Het vervolg op dit debat.* Wat gaat er concreet gebeuren na deze vergadering ? In welke mate zullen de organisaties op het terrein op de hoogte gehouden worden van wat er gaat gebeuren ?

De maatschappelijk workers interveniëren via de volgende organisaties:

Solidarités nouvelles, Ligue bruxelloise des droits de l'homme, Brusselse Bond Recht op wonen, l'Espace social Télé Service, Ariane, Wijkpartenariaat van de Brabantwijk.

Les sujets abordés et les propositions

Au sujet du rapport :

- *L'évaluation des dispositifs législatifs.* Il faut analyser tous les dispositifs législatifs et vérifier leur articulation, les mettre en relation avec la vie sociale, apprécier les incidences qu'ils ont les uns sur les autres. Par exemple, dissocier le montant du loyer du minimex ne provoquera-t-il pas l'augmentation des loyers ?

Au sujet de l'aide sociale attribuée par les CPAS :

- *L'aide sociale est-elle un droit ?* Ou est-ce toujours une faveur qui est fonction de la couleur politique du conseil communal et du service social ou du conseil de l'aide sociale et y a-t-il des contrôles qui sont légitimes ? Les abus sont-ils véritablement combattus par les visites domiciliaires ? A partir du moment où l'on n'a aucun moyen d'existence, est-il nécessaire de mettre en oeuvre tant de formalités, de démarches, d'interviews, de procédures, pourquoi ne peut-on pas imaginer qu'une aide sociale soit garantie ?
- *Les allocations sont dérisoires* et ne permet ni de vivre ni de mourir ni de s'en sortir ni d'espérer pouvoir s'en sortir.
- *Des conditions supplémentaires non prévues par la loi pour obtenir l'aide du CPAS* : cours de langue pour les étrangers...
- *L'exercice d'un chantage en lien avec l'attribution de l'article 27* qui est parfois utilisé pour obliger les personnes à suivre une formation en matière d'insertion socioprofessionnelle, est inacceptable. Il convient de les dénoncer auprès du président du C.P.A.S., d'interpeller les responsables administratifs.

Thema's en voorstellen :

In verband met het verslag:

- *De evaluatie van het wettelijk kader.* Alle wettelijke voorzieningen moeten geëvalueerd worden, evenals hun impact. Ze moeten getoetst worden aan het sociale leven en op de invloed die ze op elkaar hebben. Bijvoorbeeld: zou een loskoppeling van de huur van het bestaansminimum geen verhoging van de huurprijzen tot gevolg hebben?

In verband met bijstand verleend door het OCMW :

- *Is bijstand een recht?* Of is het nog altijd een gunst in functie van de politieke kleur van de gemeenteraad, van de sociale dienst of de raad? Zijn de uitgevoerde controles legitiem? Worden misbruiken echt bestreden door de huisbezoeken? Zijn al die formaliteiten, stappen, interviews, procedures nodig wanneer men niets heeft om te overleven? Waarom kan het recht op bijstand niet worden gewaarborgd?
- *De uitkeringen zijn belachelijk laag*, je kan er niet van leven, en je sterft er niet van. Je kan niet uit te put geraken, zelfs niet hopen eruit te geraken.
- Vaak worden er *extra voorwaarden die niet voorzien zijn in de wet*, gekoppeld aan het recht op hulp van het OCMW: taalcursussen voor buitenlanders ...
- Er wordt soms *chantage* uitgeoefend om *artikel 27* toe te kennen en soms wordt het misbruikt om mensen te verplichten een vorming te volgen in het kader van socioprofessionele inschakeling. Dat is onaanvaardbaar. Het volstaat om de voorzitter van het OCMW hierover aan te spreken of de administratieve verantwoordelijken te interpelleren.

- *La peur d'être exclu lorsqu'on s'adresse à un CPAS.* Témoignage : « De toute façon, les plus fragiles se font rejeter par le CPAS. Ils en ont peur. On doit stimuler les gens pour y aller».
 - *L'absence, le refus, la saisie du minimex.* Il y a parfois des disparités dans les pratiques. La clé de l'octroi est l'absence des ressources.
- Au sujet de l'organisation administrative du CPAS et son inscription dans le réseau social :
- *La systématisation des décisions écrites des CPAS et les possibilités de recours.* Le problème, c'est qu'il n'y pas d'écrit, parce que l'assistant social ne soumet rien au Conseil. C'est une pratique courante.
 - *L'information.* Beaucoup de gens n'obtiennent ni minimex ni aide sociale, simplement parce qu'ils ne connaissent pas leurs droits et ne peuvent faire recours. Même les services sociaux s'en sortent difficilement. L'harmonisation est une des solutions possibles. Une solution toute simple est de donner plus d'information, une petite brochure simple.
 - *L'exercice des missions des CPAS en collaboration avec le service social communal et les services sociaux privés et le travail intersectoriel.* Les CPAS doivent retrouver une place d'acteur à côté de l'échevinat des affaires sociales, des secteurs associatifs, des spécialistes de la mobilité. Il est nécessaire de s'interroger sur les missions du CPAS, en tant que pourvoyeur d'aide financière, mais surtout sur ses missions d'acteur social, de même que sur les spécificités à activer par territoire. Il s'agit d'initier localement, territorialement, des raisonnements différents de la part des acteurs sociaux sur des questions qui sont territorialement ancrées, articuler l'ensemble et raisonner en *intersectorialité*.
 - *De angst voor uitsluiting, wanneer men zich tot een OCMW richt.* Een getuigenis: "In elk geval laten de meest kwetsbaren zich uitsluiten door het OCMW. Ze zijn er bang van. Men moet hen stimuleren om een beroep te doen op het OCMW."
 - *Geen bestaansminimum, weigering of inhouding.* OCMW's werken op verschillende manieren. Zonder bestaansminimum heeft men geen middelen.
- In verband met de administratieve organisatie van het OCMW en zijn plaats in het sociale netwerk :
- *Systematisering van geschreven beslissingen van het OCMW en de mogelijkheden om in beroep te gaan.* Er is een probleem wanneer er geen dossier is omdat de maatschappelijk assistent niets voorgelegd heeft aan de Raad. Dit komt vaak voor.
 - *Informatie.* Veel mensen krijgen geen bestaansminimum of sociale hulp omdat ze eenvoudigweg hun rechten niet kennen. Zelfs de sociale diensten raken er niet altijd uit. De harmonisering is één mogelijke oplossing. Een zeer eenvoudige oplossing is meer informatie te verschaffen, bijvoorbeeld via een *eenvoudige brochure*.
 - *Er moet nagedacht worden over de opdrachten van het OCMW, in samenwerking met de sociale dienst van de gemeente en de private sociale diensten, men moet intersectorieel werken.* Het OCMW moet een plaats hebben als actor, naast de schepen van de sociale zaken, de verenigingen en specialisten inzake mobiliteit. Men moet nadenken over de taken van het OCMW als voorziening die financiële hulp verleent, maar vooral over zijn opdracht als sociale actor en de specificiteit om op een bepaald grondgebied te werken. Verschillende benaderingen van de sociale actoren over sociale vraagstukken moeten lokaal en *intersectorieel* bediscussieerd worden.

Au sujet de la dignité humaine :

- *Les dispositifs* qui existent pour aider les gens à retrouver une dignité humaine ou à retrouver un statut social peuvent être un outil qui leur donne le sentiment, à tort ou à raison, qu'ils sont dans un statut d'infériorité, qu'ils doivent démontrer qu'ils sont pauvres et qu'ils sont de bons pauvres, des pauvres méritants qui n'ont rien à cacher, qui ne cachent rien et qui ne sont pas susceptibles de cacher quelque chose.
- *Le contrôle administratif, le contrôle humain, les visites domiciliaires.* Il apparaît que les travailleurs sociaux ne sont pas là pour venir en aide à la personne mais pour contrôler si elle a le droit d'obtenir telle ou telle aide. C'est un problème de dignité humaine : les personnes ont le sentiment de devoir tout démontrer au sujet de leur passé, de leur vie présente, future, de leur intimité, de leurs relations, des aspects financiers, pour aboutir à une allocation de misère.
- *La suppression du statut de cohabitant,* parce qu'il a pour conséquence de pénétrer dans l'intimité des familles et des ménages et en fait le symbole de l'exclusion totale de la société.

Au sujet du logement :

- *Le montant des loyers est unacceptable,* surtout pour les ménages à un seul salaire. Il faudrait que le législateur intervienne pour pouvoir freiner l'augmentation des loyers ou même éventuellement les diminuer. Cela concerne particulièrement les jeunes, les ménages monoparentaux, les personnes isolées.
- *Le contrôle de la qualité du logement par les visites à domicile des travailleurs sociaux.* Ces visites à domicile doivent être l'occasion de contrôler la qualité du logement, pas le locataire ou l'habitant.

In verband met de menselijke waardigheid :

- Alle maatregelen die mensen moeten helpen hun menselijke waardigheid en sociaal statuut terug te vinden, kunnen het omgekeerde effect hebben. Mensen hebben het gevoel, terecht of onterecht, een minderwaardig statuut te hebben, dat ze voortdurend moeten bewijzen dat ze arm zijn en bovendien goede armen zijn, die de hulp verdienen, niets te verbergen hebben, niets verbergen en niet in staat zijn iets te verbergen.
 - *De administratieve controles, de huisbezoeken.* Het gebeurt vaak dat maatschappelijk werkers er niet zijn om de mensen te helpen, maar om te controleren of ze wel recht hebben op hulp. Dit is een probleem voor de menselijke waardigheid: de mensen hebben het gevoel heel hun verleden te moeten blootleggen, hun huidig leven, hun toekomst, hun intimiteit, hun relaties, hun financiële toestand, ... dat alles om een miserabele uitkering.
 - *Het statuut van samenwonende moet worden afgeschaft,* want het heeft tot gevolg dat men binnendringt in de familiale intimiteit. Dat staat symbool voor volledige uitsluiting uit de maatschappij.
- In verband met huisvesting :
- *De huurprijzen zijn onaanvaardbaar hoog,* zeker voor huishoudens met één inkomen. De overheid moet tussenkomsten om de verhoging van de huurprijzen af te remmen en zelfs te verminderen. Vooral voor jongeren, éénoudergezinnen en alleenstaanden vormt dat een probleem.
 - *Er moet een controle zijn op de kwaliteit van de huisvesting via huisbezoeken* van maatschappelijk werkers. Deze huisbezoeken moeten dienen om de kwaliteit van de woning te controleren, niet de huurder of de bewoner.

- *Des formules de logements accompagnés ou supervisés doivent aussi être une priorité.*
 - Il faut plus de logements pour les grandes familles.
 - *Il faut réfléchir sur les conditions d'expulsion.* En 2000, la première cause d'accueil d'urgence est liée au logement : perte de logement à cause d'un loyer trop élevé ou de l'insalubrité. Ces personnes vivent dans les maisons d'accueil en raison d'un événement de la vie qui a amputé leur budget, alors qu'elles n'ont pas besoin de suivi ni d'accompagnement. C'est une des raisons pour lesquelles les maisons d'accueil sont pleines.
 - *Une cellule régionale prospective en matière d'habitat pour développer de meilleurs moyens de production de logements, pour la rénovation, la mixité.* Il y a des difficultés dans le domaine de l'habitat. Le budget est de 4 % du budget régional. Ce n'est donc pas une priorité. La rénovation des logements sociaux est totalement justifiée, mais il faut aussi en construire de nouveaux pour éviter de payer des factures d'énergie pour des taudis, faire déplacer des familles d'un logement à l'autre, dans un logement de transit, etc...
- Au sujet des politiques à mener :**
- *Que veut dire aujourd'hui vivre à Bruxelles, comment on peut y bouger, y habiter, y trouver du bien être ? Il faut raisonner en terme de mixité et de coexistence des populations, pas seulement culturelles ou sociales mais d'envisager l'ensemble des réalités bruxelloises comme elles évoluent.*
 - *L'approche globale est essentielle, elle doit être associée à une vision globale de la ville et des différents dispositifs mis en oeuvre pour assurer le bien-être de la population.* Dans ce cadre, chaque
- *Vormen van begeleid wonen moeten een prioriteit worden.*
 - Er is nood aan meer woningen voor grote gezinnen
 - Er moet *nagedacht worden op welke manier uithuiszetting gebeurt.* In 2000 was de belangrijkste oorzaak voor crisisopvang verbonden met huisvestingsproblemen: verlies van een woonst omwille van de hoge huurprijzen of onbewoonbaarheid. Deze personen leven in onthaaltehuizen omwille van een gebeurtenis die een grote invloed had op hun budget. Eigenlijk hebben ze geen nood aan opvang of begeleiding. Dit is één van de redenen waarom de onthaaltehuizen vol zijn.
 - *Er zou een regionale onderzoeksclu opgericht kunnen worden die op zoek gaat naar betere manieren om in woningen te voorzien, te renoveren, ver menging te creëren.* Er zijn veel problemen inzake huisvesting. Slechts 4 % van het regionaal budget gaat naar huisvesting. Dit is dus duidelijk geen prioriteit. De renovatie van sociale woningen is volledig gerechtvaardigd, maar er moeten ook nieuwe gebouwd worden om te voorkomen dat energierekeningen worden betaald voor krotten, dat mensen van de ene woning naar de andere worden verplaatst, in een transitwoning, enz...

In verband met het beleid :

- *Wat betekent het om vandaag in Brussel te leven, hoe kan je je verplaatsen, er wonen, zich er goed voelen? Men moet denken in termen van het samenleven van verschillende soorten mensen, niet alleen cultureel verschillend of sociaal, maar met het totaalbeeld van verschillende Brusselse realiteiten voor ogen.*
- *Een globale aanpak is essentieel, gekoppeld aan een globale visie op de stad en de verschillende voorzieningen die het welzijn van de bevolking verzekeren.* Elke actor moet een plaats krijgen in een

acteur est placé dans une perspective complémentaire.

Enfin, un délégué social de la SLRB s'exprime pour regretter qu'on ait mis en cause l'intégrité de ses collègues.

Dans les sociétés de logement social, être délégué social consiste principalement à veiller au respect des conditions de candidatures et d'attributions des logements sociaux et écouter les plaignants. Tout en respectant la liberté de parole des personnes qui participent à ce débat, il souligne qu'il n'accepte pas la mise en cause de l'honnêteté de ses collègues.

Le ministre Guy Vanhengel et le directeur-adjoint du cabinet Tomas rappellent :

Au sujet des moyens financiers supplémentaires :

- Suite aux *accords du Lambermont*, 2 milliards seront transférés à la Région de Bruxelles-Capitale, un milliard aux Commissions communautaires française et flamande, l'autre sera partagé entre les 19 communes bruxelloises. La plus grande partie sera transférée vers les communes qui ont une petite assiette fiscale et qui connaissent des problèmes financiers aigus. Pour les communes mieux loties, il s'agira d'un montant symbolique.
- Avant le Lambermont, il y a eu les *accords dits du non-marchand*, destinés aux organismes privés (asbl) qui luttent en matière sociale. Parallèlement, les services sociaux publics (dépendant des CPAS) seront mieux subventionnés par la Commission communautaire commune, elle prendra en charge l'entièreté des frais de personnel liés à ces services.

Au sujet des suites réservées à la table ronde et de l'information des participants :

complementair geheel.

Tenslotte nam een sociaal afgevaardigde van de BGHM het woord omdat hij betreurt dat de integriteit van zijn collega's in vraag werd gesteld.

In de sociale huisvestingsmaatschappijen is het de taak van de sociale afgevaardigden er over te waken dat de voorwaarden voor de toekenning van sociale woningen worden gerespecteerd en de klachten worden gehoord. De spreker wil de vrije meningsuiting van de mensen die deelnamen aan dit debat respecteren, maar aanvaardt niet dat de integriteit van zijn collega's in vraag wordt gesteld.

Minister Guy Vanhengel en de kabinetchef van het kabinet van minister Tomas vermelden het volgende :

In verband met bijkomende financiële middelen:

- Dankzij de *Lambermontakkoorden* wordt 2 miljard naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest getransfereerd, één miljard gaat naar de Franse en Vlaamse gemeenschapscommissies, het andere miljard wordt verdeeld over de Brusselse gemeenten. Het grootste gedeelte wordt toegekend aan de gemeenten die er fiscaal zwak voorstaan en die grote financiële problemen hebben. Voor de gemeenten die er beter voorstaan is het bedrag eerder symbolisch.
- Vóór Lambermont waren er *de social profitakkoorden* voor de privé organisaties (vzw's) die sociale strijd voeren. Tegelijkertijd zullen de openbare sociale diensten (die afhangen van de OCMW's) beter gesubsidieerd worden door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, die de personeelskosten van deze diensten volledig voor haar rekening neemt.

Over het vervolg van dit rondetafelgesprek en het informeren van de deelnemers :

- Ce rapport doit être mis en *discussion au sein des commissions* du Parlement de la Commission communautaire commune. Soit les parlementaires font des recommandations dans une résolution adressée au Collège réuni et celui-ci peut alors se mettre au travail pour essayer de mettre ces résolutions en application, soit le Collège réuni lui-même essaye de dégager des solutions.
- *La table ronde de l'an prochain* permettra d'évaluer ce qui a été fait par rapport aux conclusions et aux données de ce débat.
- Entretemps, il y a au Parlement des réunions ouvertes où on peut venir assister aux débats, il y a moyen d'utiliser le site web du parlement ou d'envoyer aux intéressés les documents parlementaires.
- L'Observatoire de la Santé reçoit les documents parlementaires nécessaires pour pouvoir les divulguer.

Le président Bruno Vinikas conclut :

En conclusion des débats, le président souligne que ce qui a été dit « en toute vulnérabilité » sont des paroles vraies.

Les quatre groupes préparatoires se sont exprimés et cette concertation est un gage pour la suite qui y sera réservée.

Trois groupes de problèmes essentiels ont été abordés:

- la dignité humaine
- le minimum vital, comme moyen d'atteindre la dignité humaine
- le logement.

Les parlementaires transmettront ce qui a été exprimé à l'Assemblée réunie mais aussi dans les autres assemblées régionales, communautaires, fédérales et locales. La question du minimum vital

- Dit verslag moet *ter discussie* voorgelegd worden in de *commissies van het Parlement* van de Gemeenschappelijke Gemeenschaps-commissie. Ofwel zullen de parlementleden aanbevelingen doen in een resolutie die ze aan het Verenigd College richten, dat op zijn beurt de resoluties zal proberen uit te voeren, ofwel zal het Verenigd College zelf proberen een aantal oplossingen voor te stellen.
- Tijdens het *rondetafelgesprek van volgend jaar* zal het mogelijk zijn te evalueren welk gevolg er gegeven werd aan de conclusies van dit debat.
- Intussen zijn er in het Parlement open vergaderingen die men kan bijwonen, men kan de website van het Parlement raadplegen, of de parlementaire documenten naar de geïnteresseerden sturen.
- Het Centrum voor Gezondheidsobservatie ontvangt alle nodige parlementaire documenten en kan die verspreiden.

Voorzitter Bruno Vinikas besluit :

Bij het einde van dit debat vestigt de voorzitter de aandacht op het feit dat mensen zich kwetsbaar hebben opgesteld en op die manier echt het woord hebben genomen.

De vier voorbereidende werkgroepen hebben verslag uitgebracht, dit overleg is een waarborg dat er een vervolg op komt.

De drie belangrijkste problemen die aan bod kwamen, zijn:

- de menselijke waardigheid
- het bestaansminimum als middel tot menselijke waardigheid
- huisvesting

De parlementleden zullen de inhoud van dit debat overbrengen in de Verenigde Vergadering, maar ook in andere regionale vergaderingen, in de gemeenschapscommissies, op federaal en lokaal niveau. Het

peut être relayée via les partis politiques, comme le débat sur l'harmonisation.

L'information des usagers sera relayée via la CCC, l'Assemblée réunie, le rapport de l'Observatoire de la santé.

probleem van een minimum aan bestaansmiddelen kan door de politieke partijen worden opgenomen, evenals het debat over de harmonisering.

De gebruikers zullen worden geïnformeerd via de GGC, de Verenigde Vergadering, het verslag van het Centrum voor Gezondheidsobservatie.

Résumé et traduit par Annette Perdaens et Truus Roesems,
Observatoire de la Santé de Bruxelles-Capitale.

Avec nos remerciements au CDSC pour la relecture.
Juillet 2001

Le texte intégral est disponible à l'Observatoire de la Santé, 02/552 01 50,
observat@ccc.irisnet.be

Samenvatting en vertaling door Annette Perdaens en Truus Roesems,
Centrum voor Gezondheidsobservatie van Brussel-Hoofdstad.

Met dank aan het CMDC voor het taalnazicht.
Juli 2001

De volledige tekst is beschikbaar op het Centrum voor Gezondheidsobservatie,
02/552 01 57, observat@ggc.irisnet.be